

Pactes locals contra la segregació educativa

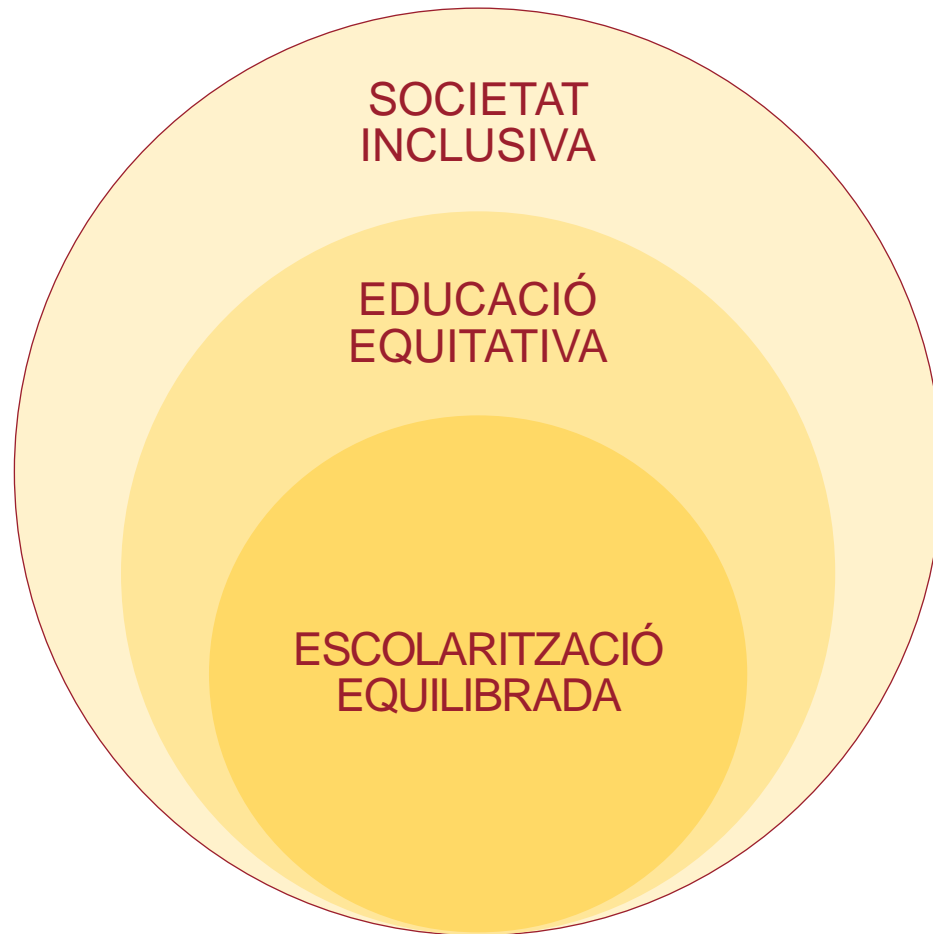
Procés metodològic

**Diputació
Barcelona**

Àrea d'Educació

Context de la lluita contra la segregació educativa

Marc legal

[Llei 12/2009](#), del 10 de juliol, d'educació de Catalunya.

[Llei 14/2010](#), del 27 de maig, dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència.

[Decret 150/2017](#), de 17 d'octubre, de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu.

[Decret 11/2021](#), de 16 de febrer, de la programació de l'oferta educativa i del procediment d'admissió en els centres del Servei d'Educació de Catalunya.

Informes Síndic de Greuges

[Pacte contra la segregació escolar](#) a Catalunya (2019).

[Informe sobre el paper dels ajuntaments](#) en la lluita contra la segregació escolar (2021).

[La segregació escolar a Catalunya \(2024\)](#). Informe de progrés sobre el desplegament del Decret 11/2021.

[Informe sobre el dret al lleure educatiu](#) i a les sortides i colònies escolars (2014).

[Informes anuals dels drets dels infants i dels adolescents](#).

La mirada àmplia de la segregació educativa

Segregació escolar

Distribució desigual de l'alumnat entre els centres educatius d'un territori, ja sigui per nivell **socioeconòmic**, ja sigui per origen **immigrat o nouvingut**.

Causes:

- La distribució urbana desigual socialment, cultural i econòmica.
- Les preferències de les famílies: evitar determinades escoles.
- La configuració de la política educativa local i autonòmica.

Segregació educativa

Fenomen que **afecta el conjunt de l'estructura social**, no només d'un sector, i té efectes en la cohesió social, conseqüència **d'un conjunt de factors socials** més enllà del món educatiu.

Es posa el focus més enllà de l'escola, incorporant una **mirada comunitària i socioeducativa**, les **necessitats educatives de suport educatiu** (NESE), les **mesures inclusives** i potenciant el ple **desenvolupament de la persona** (dins i fora escola) amb activitats de lleure, esports, cultura, etc.

El perquè d'una lluita contra la segregació educativa

A. El Pacte Nacional

Document de consens

Pacte Nacional contra
la Segregació Escolar
(2019)

- **Cap a la gratuïtat real** per evitar que les famílies segueixin compensant l'infrafinançament.
- **Convocatòries d'ajuts específics** (material escolar, sortides i colònies escolars i fins i tot activitats extraescolars, i mesures per garantir l'igualtat d'accés de tots els alumnes al servei de menjador escolar).
- Amb **mirada comunitària**, on projectes educatius de centre i els projectes de direcció de centres públics incorporin l'equitat i la inclusió de la realitat social del seu entorn.
- **Discriminació positiva dels centres amb una complexitat elevada** amb dotació de recursos econòmics i humans, i reforçar els projectes educatius dels centres amb una composició social més desafavorida.
- Participació en els **Plans Educatius d'Entorn** per enfortir els vincles amb el municipi i garantir-ne la dinamització de les associacions de famílies.
- Impuls del **nou decret 11/2021**, de 16 de febrer, **de la programació de l'oferta educativa i del procediment d'admissió** en els centres del Servei d'Educació de Catalunya.

El perquè d'una lluita contra la segregació educativa

B. L'educació comunitària

El model de l'educació comunitària

- Necessitat de **cobrir mancances del propi Pacte Nacional contra la Segregació Escolar**, tot i ser un avenç en desplegament de polítiques públiques vers la segregació no cobreix l'ecosistema.
- **Diversos informes recents** (Oportunitats Educatives a Barcelona, 2023; Educació 360, 2023; PISA, 2023) deixen palès que la segregació també és un fenomen social que afecta a les activitats del fora escola i comunitàries.
- **Diputació de Barcelona incorpora la visió comunitària**, en el context del suport municipal pel desplegament de plans locals contra la segregació educativa, i es proposa que formi part dels Pactes locals.

Principis de l'educació comunitària

L'educació és patrimoni legítim de la ciutadania, i democratitza el rol educador.

La institució educadora principal és la societat mateixa, i promou l'acció educadora en medi obert.

La creació cultural com element essencial de la seva acció.

Es dona al llarg de la vida, amb interacció educadora entre persones diverses, apoderament i esperit crític.

Garantia del dret a l'educació, articulant les xarxes i els recursos necessaris per les oportunitats per a la igualtat.

Marc sistèmic que dissenya i avalua processos.

Principi d'inclusió a partir de l'heterogeneïtat.

La unitat d'acció és un territori no aïllat de la realitat.

Sistema de governança flexible i multidireccional.

El perquè d'una lluita contra la segregació educativa

C. Nova eina legislativa

Decret 11/2021,
de 16 de febrer,
de la programació
de l'oferta educativa
i del procediment
d'admissió en els
centres del Servei
d'Educació de
Catalunya

- **Garantir l'equitat i la qualitat en l'accés a l'educació.**

Assegurar que tots els alumnes tinguin les mateixes oportunitats d'accés a una educació de qualitat, independentment de la seva situació personal, social o econòmica.

- **Ordenació del procés d'admissió.**

Establir un procediment transparent, just i eficient per a l'admissió d'alumnes als centres educatius.

- **Flexibilitat en l'oferta educativa.**

Permetre adaptar l'oferta educativa a les necessitats canviants de la societat i de l'alumnat.

Marc de referència dels Pactes Locals

Estratègia local d'equitat i qualitat educativa

Polítiques de planificació de l'escolarització

Actuacions en matèria de planificació de l'escolarització i d'escolaritat equilibrada:

- Planificació escolar.
- Escolaritat equilibrada.

Polítiques d'intervenció socioeducativa

Programes i mesures per afrontar les desigualtats i els reptes socioeducatius.

- Suport i acompanyament escolar.
- Projectes singulars de centres i singularització de l'oferta educativa.
- Interrelacions família/entorn/escola.
- Acompanyament educatiu a l'alumnat amb NESE i amb major vulnerabilitat educativa.
- Oportunitats educatives fora escola.
- Foment del treball en xarxa.

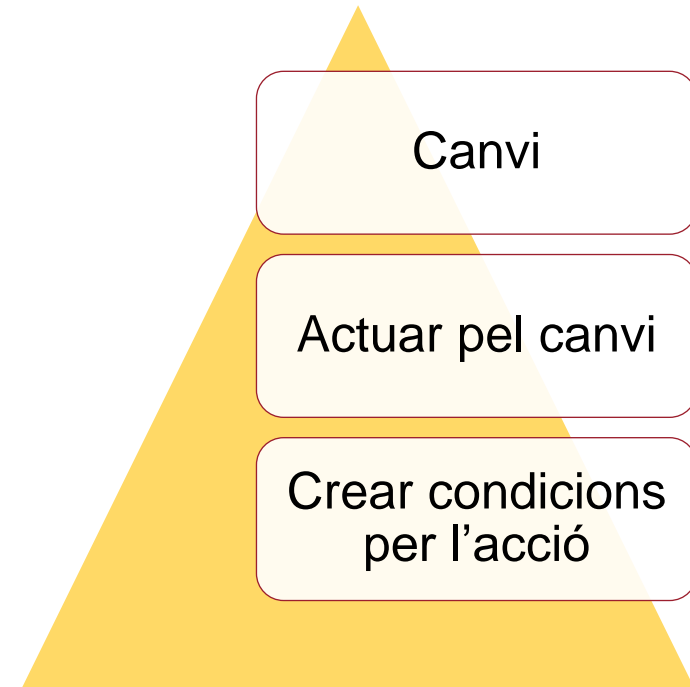
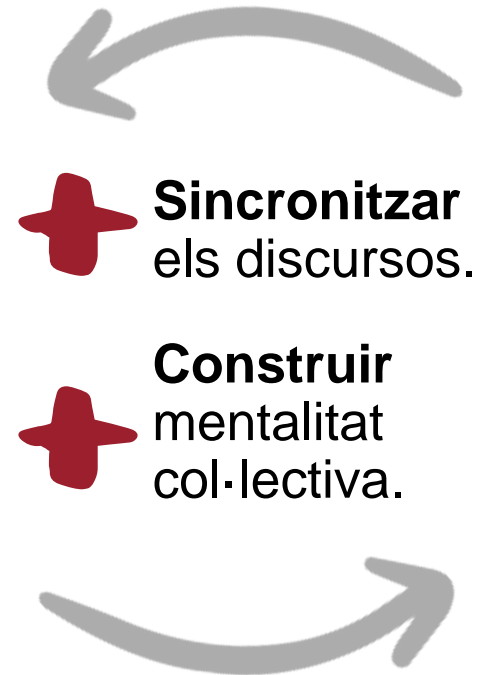

Èxit educatiu

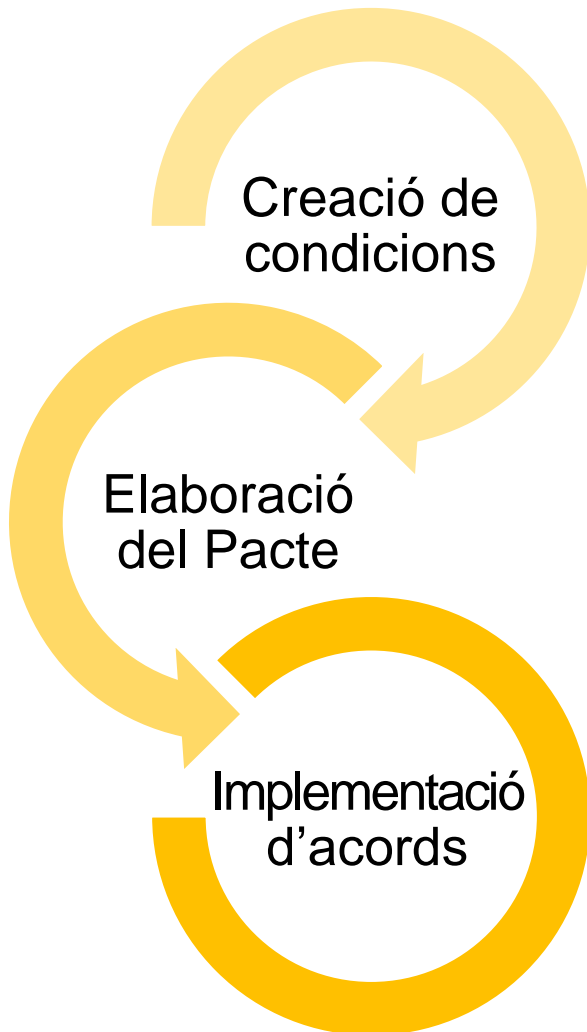
Condicions per a **desenvolupar les oportunitats educatives i els propis potencials amb equitat** tenint en compte el rendiment acadèmic, l'equitat educativa, l'adhesió educativa, les transicions educatives i el retorn de l'educació.

Suport tècnic als Pactes Locals contra la Segregació

Anàlisi del context municipal

Etaques del procés per l'elaboració del Pacte

Creació de condicions

a El discurs educatiu de la ciutat incorpora **la inclusió com a prioritat.**

b L'epicentre de **la inclusió s'ubica a la comunitat.**

c Es lluita contra la segregació educativa **des de tots els àmbits educatius i culturals.**

d Es constitueixen **equips mixtos horitzontals** de professionals, representants polítics i la ciutadania.

e S'estableix una **política transversal** que afecta de manera sistèmica el conjunt de la política municipal.

Gestió per l'elaboració del Pacte local

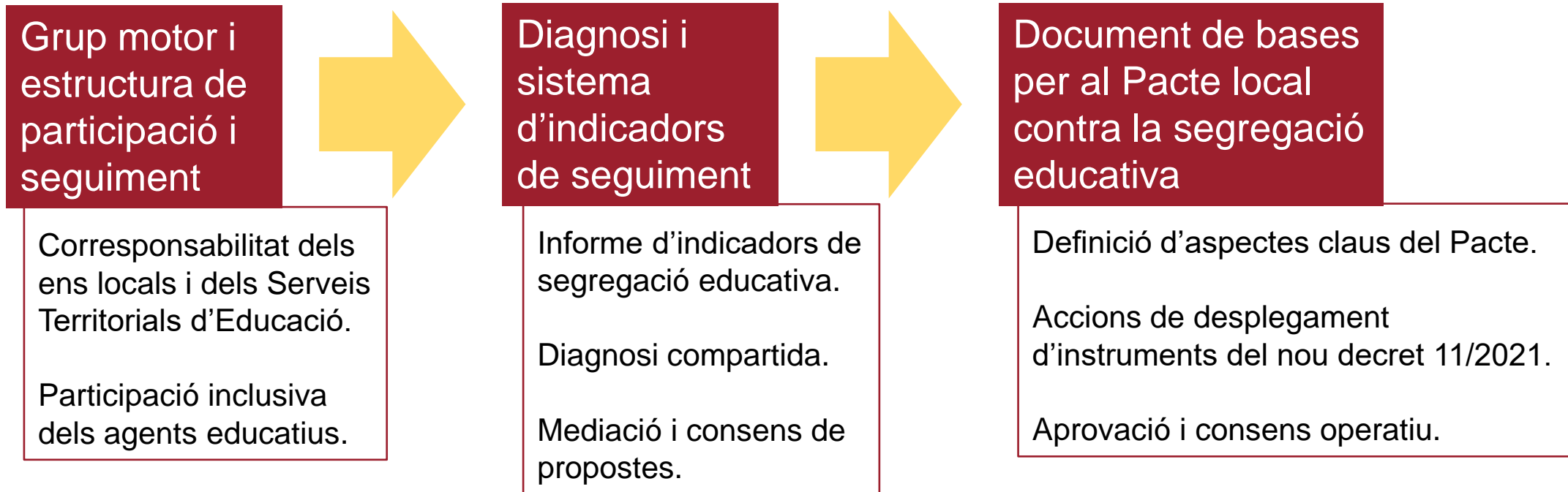

Grup d'anàlisi sobre segregació (GAS)

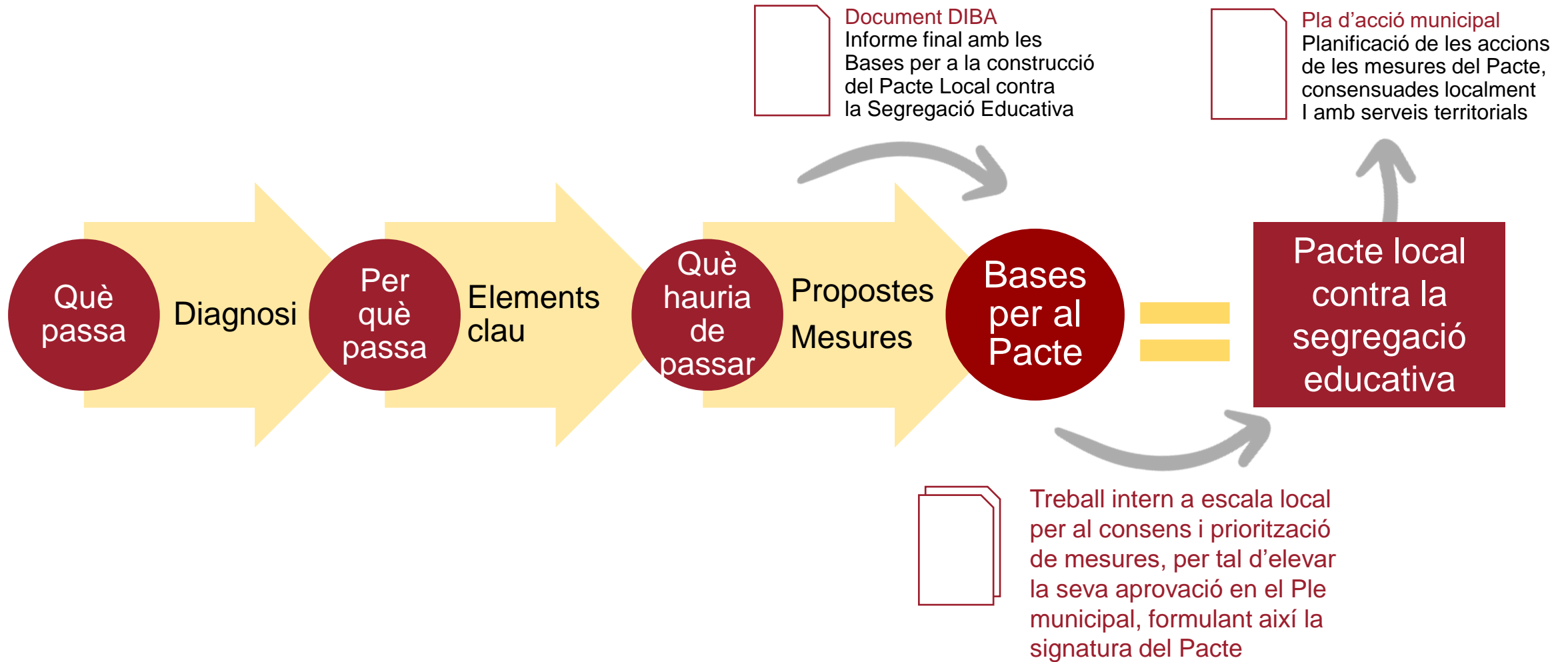
Creació d'una Comissió en el marc del **Consell Educatiu Municipal (o Escolar)**

- Composició de 12 a 20 persones.
- Compromís d'una reunió presencial mensual.
- Heterogeneïtat de perfil de participants.
- Representativitat territorial.
- Presència de participants NO habituals.

Procés metodològic per a l'elaboració del Pacte local

Fases per l'elaboració del Pacte local

Orientacions per a la signatura del Pacte local

El disseny i la concreció d'un Pacte local contra la segregació educativa implica:

- Una fase de **creació d'un document de bases** de manera participada.
- I una fase **d'acció més estratègica i política de consens d'acords** per a la signatura i el desenvolupament del Pacte a escala local.
 - ✓ Actors que en formen part.
 - ✓ Les etapes d'aquesta fase.
 - ✓ Les actuacions necessàries per cada etapa.

Actors de la fase d'acció estratègica

- **Responsables polítics locals.** Lideren i impulsen el procés d'elaboració del pacte local.
- **Responsables de l'administració educativa.** Actuen en representació del Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya i de forma corresponsable amb l'ajuntament incorporen i impulsen els acords presos en els òrgans corresponents.
- **Tècnics municipals implicats.** Des del servei d'educació, faciliten i dinamitzen el procés. També hi participen els tècnics d'altres serveis implicats com serveis socials, joventut, cultura, esports, i els tècnics habituals en el treball en xarxa a escala municipal, etc.
- **Professionals de l'educació formal i no formal.** Representants dels centres educatius públics i privats concertats, i dels serveis educatius (EAP, ALIC, PEE, etc), entitats, associacions, etc.
- **Representants de les famílies i de l'educació comunitària.** Tenen la responsabilitat de portar la veu de l'ecosistema educatiu local.

Orientacions per a la signatura del Pacte local

Protocol de la fase d'acció estratègica

FORMULACIÓ ACORD

- Tancament del document de bases
- Presentació del document de bases
- Redacció, aprovació i signatura del Pacte Local
- Difusió del Pacte Local

DISSENY ESTRATÈGIA

- Anàlisi de condicions i recursos per desplegar el Pacte Local
- Redacció del pla d'acció
- Difusió del pla d'acció

SEGUIMENT I AVALUACIÓ

- Elaboració dels instruments de seguiment i d'avaluació
- Accions de seguiment
- Accions d'avaluació

Redacció

Felisa Bravo Membiela. Diputació de Barcelona

Francesc Reverter Nolla. Diputació de Barcelona

Edició

Setembre de 2024

Drets d'explotació: Diputació de Barcelona.

**Diputació
Barcelona**

Àrea d'Educació

Gerència de Serveis d'Educació

Servei de Suport Municipal

s.sm.educacio@diba.cat

www.diba.cat/web/educacio